

Leto XXIII.

Številka 6.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

D^R. DANILO MAJARON.

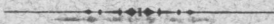
V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1907.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Fr. Mohorčič</i> : O pedsodnosti sodnika posamnika v zvezi z drugimi sosporniki	161
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
<i>a)</i> Ako se sodno ločena zakonca zopet združita, ima združitev pravno moč po §-u 110 o. d. z. tudi, ako se je sodišču ni naznanilo. — Dolžnost soproga dajati po §-u 91 o. d. z. soprogi preživež ne preneha, ako ima soproga sporazumno ž njim ločeno bivališče	167
<i>b)</i> Rabsodba ni nična (§ 477 št. 9 c. pr. r.), ako sodišče nebstvenega dela tožbene zahteve v izreku ne zavrne, nego se izjavi o njem samo v razlogih . . .	171
<i>c)</i> Za razsojo o deležnih pravicah na skupnem zemljišču za čas agrarnega postopanja ni dopustna pravna pot	175
<i>d)</i> Sodnikovo navodilo po §-u 432 c. pr. r.	179
<i>e)</i> Izvršba za zadružne deleže članov	180
3. Listek. <i>Franc Milčinski</i> : Išče se Urša Plut!	182
4. Književna poročila	188
5. Razne vesti	189

Slovenski Pravnik.

Leto XXIII.

V Ljubljani, 15. junija 1907.

Štev. 6.

O podsodnosti sodnika posamnika v zvezi z drugimi sosporniki.

Spisal dr. Fr. Mohorič.

I.

Po §-u 93 sodnega pravilnika tožnik lahko voli, pri sodišču katerega sospornika hoče tožiti, razen *a)* če ni izjemoma za pravni spor določena vkupna posebna podsodnost; in *b)* če ni v slučaju glavnih in postranskih obvezancev izbira omejena na občno podsodnost katerega glavnih obvezancev. Podsodnost sospornikov spada med izbirne podsodnosti. Po §-u 79 sod. pr. pa imajo sodniki posamniki izključno podsodnost, in sicer stvarno in krajevno podsodnost zbornega (okrožnega ali deželnega) sodišča, v čigar okolišu je okrajno sodišče. —

Za sospornike je pač velikega praktičnega pomena, ali se njih podsodnost naj ravna po izključni podsodnosti sodnika posamnika, ki je slučajno njih sospornik, ali ne.

Sodnik posamnik spada izključno pod zborna sodišče; s tem je že izrečeno, da velja tudi postopanje pred zbornimi sodišči (§ 226 c. pr. r.) in obligatorno zastopništvo po odvetnikih. Na vsak način so torej drugi, nesodniški sosporniki prikrajšani za ceneno podsodnost okrajnega sodišča in za samosvoje zastopanje svoje pravde, torej za mnoge olajšave pri stvari in stroških in zamudah. —

Po §-u 104 odst. 2. sod. pr. je podsodnost okrajnosodnih sporov v prilog zbornemu sodišču (iz nižjega na višje sodišče) nedogovorna in jo ima sodišče tudi po odrejeni ustni sporni razpravi, torej tekom cele pravde uradoma preiskavati in upoštevati (§ 240 odst. 2 c. pr. r.). Iz zakona samega torej izhaja težnja po tem, da ohrani okrajno sodišče svojo pristojnost v vseh možnih slučajih, in da se v slučajih stvarne in krajevne podsodnosti okrajnega sodišča ne more dogovoriti podsodnost zbornega sodišča (nagibi k §-u 54 sod. pr.).

Dalje iz §-a 79 sod. pr. ne izhaja, da je vsakokrat, če je tožen sodnik posamnik, pristojno zborna (okrožno ali deželno) sodišče, marveč je zborna sodišče pristojno samo tedaj, če bi naj bil v obče tožen sodnik posamnik na sedežu svojega okrajnega sodišča in če je sodnik tožen sam. Pri drugem okrajnem sodišču nego svojem je sodnik posamnik vedno lahko tožen, če so sicer dani predpogoji za podsodnost drugega okrajnega sodišča.

Vprašanje je torej, kako je v slučaju sosporništva in sicer enakomernega sosporništva, kadar so vsi sosporniki glavni obvezanci ali vsaj enakoveljavni obvezanci; ko torej ni razlike med glavnimi in postranskimi obvezanci? Ali si v tem slučaju, ko ima toženec po §-u 93 sod. pr. pravico izbrati občno podsodnost katerega koli toženca sospornika, more res prosto izbrati pristojno sodišče sodnika posamnika, torej zborna sodišče, če bi pri izbihi podsodnosti vsakega drugega sospornika bilo (stvarno in krajevno) pristojno samo okrajno sodišče?

Novi civilnopravdni red ima v prvi vrsti težnjo, da se vsaka pravda reši na najprostejši način, z najnižjo možno pristojnostjo, z najmanjšimi stroški.¹⁾ (Nagibi k §-u 54 sod. pr.). Iz teh razlogov bi bilo torej naravnost nezmiselno, v takem slučaju dati veljavo zbornemu sodišču s posebnim prvim narokom (§ 239 c. pr. r.), s prisilnim odvetniškim zastopstvom, s tožbenim odgovorom itd., in bo torej vzlic izbirni podsodnosti §-a 93 sod. pr. dati prednost podsodnosti okrajnega sodišča drugih sponnikov pred podsodnostjo zbornega sodišča, izvirajočo iz osebe sodnika posamnika. Enako bode tudi okrajno sodišče pristojno, če je razen sodnika posamnika še eden ali več glavnih sospornikov, najsi bi bilo tudi toženih nekaj postranskih sponnikov. —

Pridemo torej do sklepa, da vsakokrat, kadar je tožen sodnik posamnik v družbi drugih enakoveljavnih sospornikov, je dopustno samo izbrati podsodnost tistega sponnika, katerega podsodnost je najnižje in najcenejše vrste, torej podsodnost okrajnega sodišča nasproti zbornemu.

¹⁾ Dogovoriti se da pristojnost okrajnega sodišča za sporni nad 1000 kron vredni predmet, ne pa pristojnost zbornega sodišča za predmet, ki ni vreden nad 1000 kron.

Seveda ima obveljati podsodnost okrajnega sodišča tembolj, če je kateri drugi sospornik glavni obvezanec in če so za njega dani predpogoji občne podsodnosti okrajnega sodišča, in če je torej sodnik posamnik samo postranski obvezanec (na pr. porok). Ta slučaj je pa v zakonu izrečno naveden (prim § 93 pod *b*) v začetku tega odstavka) in ga torej ni treba dalje izvajati.

II.

Po dosedanjih navedbah je bil za pristojnost zbornega sodišča merodajen samo osebni razlog sodnika posamnika. V takem slučaju je pač naravno, da se mora zborna sodišče izreči nepristojnim, tožbo iz razloga nepristojnosti zavrni in tožniku naložiti stroške; tožencu pa je prosto novo tožbo vložiti pri okrajnem sodišču katerega sospornika.

Ali je morebiti možno, da se zborna sodišče sicer smatra nepristojnim, pa tožbo kar kratkim potom odstopi pristojnemu okrajnemu sodišču, o stroških končno ne razsodi, ampak stroške izreče pravnimi, glede katerih je torej odločevati šele pri okrajnosodni razsodbi?

Odstop aktov je pri uradno ali vsled predloga strank dognani nepristojnosti pozvanega sodišča (in sicer v katerikoli dobi postopanja) izreči in odrediti v zmislu §-a 44 sod. pr. v zadevah: *a*) neprepirnih, *b*) v izvršilnih, *c*) v slučajih začasnih odredb in *d*) v konkurznih. Toda *e*) v tožbenih zadevah je tak odstop možen samo v enem edinem slučaju §-a 60 odst. 1 sod. pr., namreč v slučaju, ko tvori podsodnost zbornega sodišča samo razlog, da tožnik ceni predmet nad 1000 K, in je ta vrednost čez mero visoka, in če je obenem verjetno, da tožbeni predmet po pravilni cenitvi ne bi dosegel vrednostne meje nad 1000 K, ki je merodajna za pristojnost zbornega sodišča. V tem slučaju ima sodišče pravico in sme uradoma ukreniti pozvedbe za pravilno cenitev tožbenega predmeta in v to svrho zaslišati *α*) stranke, *β*) opraviti sodni ogled, in *γ*) zaslišati zvedence, če tako zaslišanje ne zavlačuje ali ni združeno s previsokimi stroški, in sicer se smejo te pozvedbe vršiti še pred ustno razpravo (§ 239 c. pr. r. pred prvim narokom).

Če se po sodnih pozvedbah dožene predmetna cena ne nad 1000 K in s tem torej nepristojnost zbornega sodišča, mora

le-to, ne da bi formalno izreklo svojo nepristojnost, odrediti odstop zadeve okrajnemu sodišču, tožniku pa takoj naložiti plačilo stroškov vseh pozvedeb (α , γ) ne glede na končni uspeh ali neuspeh pravde, to vse s posebnim sklepom, kateri popolnem rešuje to zadevo za zborni sodišče (§ 52 c. pr. r., § 60³ sod. pr.). Ta določba je prav umestna; kajti kako bi sicer prišlo okrajno sodišče do tega, da ono odmeri stroške za postopanje pred zbornim sodiščem, o katerem ni videlo nič, ni slišalo nič, osobito glede na to, da mu je zborni sodišče celo nadrejeno?

V §-u 117¹ poslovnega reda se naroča izročiti pozvedbe (§ 60 sod. pr.) članu senata ali sodnega dvora kakor zaprošenemu sodniku, in mora le-ta do preteka polovice roku za odgovor¹⁾ na tožbo svoje pozvedbe končati; in na njih podlagi izreci sodišče brez odloga v nejavni seji svoj sklep.

V §-u 117³ posl. r. je sicer izrečeno, da stroški teh pozvedeb so del pravnih stroškov, in se še pristavlja: Kolikor ni uveljavljati določbe §-a 60³ sod. pr. (da je stroške teh pozvedeb posebej naložiti tožniku), je o povračilu teh stroškov razsojati kakor o drugih pravnih stroških po zmislu §-ov 40 in nasl. c. pr. r. Ta določba nasprotuje določbi §-a 117¹ — toda samo na videz.

Po §-u 117¹ posl. r. je o pozvedbah zaradi vrednosti tožbenega predmeta razsoditi že v prvi polovici roku za odgovor na tožbo, torej pred tem odgovorom, ki naj se sploh prepreči s sklepom o nepristojnosti. Polovica roku za tožbeni odgovor je najskrajnejši čas, da se izreče nepristojnost v tem zmislu. Na tej stopnji postopanja se pravda pred zbornim sodiščem še ni razvila in stroški še tudi niso posebno narasli. Seveda bo najpametneje, če se zasliši stranke že ob priliki prvega naroka, tako da bodo stroški prvega naroka ob enem pozvedbeni stroški, in okrajnemu sodišču po odstopu ne bo stroškov reševati v drugem oziru, nego le glede tožbe, ki so tudi za okrajno sodišče neizogibni. Če pa se je že začela meritorna razprava, pri kateri se izkaže, da so pozvedbe o vrednosti tožbenega predmeta za pristojnost brez pomena, tedaj se cela pravda dokonča pred zbornim sodiščem, in tedaj je popolnoma prav in tudi kaj drugega nemožno, kakor da se pozvedbene stroške izreče za pravne in to v

¹⁾ Odreditev prvega naroka in naložitev odgovora na tožbo se ne sme odgoditi (117¹ sod. pr.).

končni razsodbi zbornega sodišča. Ako pa se pozvedeb ne da izvršiti v določenem roku §-a 117¹ posl. r., tedaj pa največkrat sploh niso dani predpogoji §-a 60¹ sod. pr. (primerjaj osobito tudi glede zvedencev razlog, če se da izvršiti brez posebnih stroškov in zavlačevanja), kajti potem je pač dvomljivo, ali vrednost spornega predmeta presega ali ne presega meje 1000 K, in ravno po zmyslu zakona naj bi taka približna meja ne dala nikoli povoda za pristojnostni prepir (glej nagibe k §-u 54). V takem slučaju je merodajna tožbena vrednost. Določba §-a 60 sod. pr. ima samo pomen, varovati toženca, da si tožnik ne pri-tihotapi pristojnosti zbornega sodišča (nagibi k §-u 54 sod. pr.).

Slučaji, ko torej sodišče odredi pozvedbe, bodo sedaj že kar izprva očitvidni ali jih vsaj bode lahko in za časa dognati. Če se doženejo kar »prima facie«, se zadeva brez daljnje formalnosti, brez sklepa o pristojnosti, ker očitvidno spada pred okrajno sodišče, tudi le-temu odstopi.

Kadar se vrednost spornega predmeta ne da dognati kar prvi hip, ampak se dožene šele tekom sporne razprave in morebiti šele po toženčevem ugovarjanju zoper pristojnost, takrat pa ne preostaja zbornemu sodišču nič drugega, nego izreči končno odločbo.

V slučaju dognane nepristojnosti je tožbo iz tega razloga zavrniti, in prepustiti tožniku, da svojo tožbo na novo spravi pred pristojno okrajno sodišče. Pol meritorne razprave pred zbornim sodiščem, druga polovica ali celo sklep razprave in sodba pa pred okrajnim sodiščem — to bi nasprotovalo zahtevam neposrednosti in pravdne ekonomije. Strankam bi se tako »ex re« vsililo zastopstvo po odvetnikih, ki bi bili nujno potrebni že zaradi tega, ker so neposredno informovani. In da bi odvetniki zastopali pravdo v meritorni razpravi nekaj časa pred okrožnim, nekaj časa pred okrajnim sodiščem, take zmešnjave noben zakon ne more dopustiti. Odstopiti je stvar okrajnemu sodišču takoj, ali pa se zadeve sploh ne sme odstopiti drugemu sodišču in mora zorno sodišče končno soditi o svoji pristojnosti.

Seveda je odstop zadeve okrajnemu sodišču izključen tem bolj, če se druží z nepristojnostnim razlogom previsoko navedene vrednosti spornega predmeta, ki v resnici zdatno ne

dosega zneska 1000 K, še kak drugi razlog nepristojnosti (§ 117² posl. r.)¹⁾

V našem slučaju je zborni sodišče nepristojno že glede podsodnosti sodnika posamnika, torej je odstop zadeve okrajnemu sodišču nemožen, in tožbo je zaradi nepristojnosti odbiti.

Odstop zadeve okrajnemu sodišču v slučaju očitne, nedosežene vrednosti spornega predmeta do 1000 K je po dosedanjih izvajanjih dopusten samo tedaj, če je sodišče bodisi samo ali vsled toženčevega ugovora to zapazilo — še o pravem času.

Nastane vprašanje, kako je s stvarjo takrat, če tožnik sam naenkrat skrči tožbeni zahtevek na ali pod 1000 K?

Na videz bi se lahko reklo, da je navedba previsoke vrednosti v tem slučaju tudi — in celo kar najbolj možno očitna. V tem oziru pred vsem velja § 54 sod. pr., ki je po njem za preračun vrednosti spornega predmeta, merodajne za pristojnost, odločilen čas vložene tožbe (§ 56² sod. pr.). Tožnik si mora biti glede vrednosti spornega predmeta na jasnem najpozneje, kadar vloži, tožbo. Nikakor pa mu ne pristojajo, da bi s poznejšnim skrčenjem tožbenega zahtevka premenil pristojnost sodišča. Tožnik je vezan s svojo tožbo na pristojnost sodišča; pozneje skrčeni delež je smatrati enako, kakor če bi tožnik ž njim propadel, in odbiti ga je (§ 60⁴ sod. pr.).

Tožniku je dovoljeno po §-u 237 c. pr. r., svojo tožbo do začetka prvega naroka umakniti brez dovolitve toženca, in je možno pozneje tožbo ponoviti (pri drugem pristojnem sodišču). S toženčevim sporazumljenjem se pa da tako tožbo odstopiti očitno samo v mejah §-a 60¹ sod. pr. in §-a 117 posl. r., če so dani zakoniti predpogoji in če je sporazumni predlog stavlil pravočasno (§ 117¹ posl. r.), sicer je pa zbornemu sodišču končno odločiti o svoji pristojnosti, kajti navedena vrednost spornega predmeta ni samo obvezna za nasprotnika, ampak tudi za sodišče (§ 60⁴ sod. pravilnika). —

¹⁾ Odločbo o nepristojnosti vsled nezadostne vrednosti spornega predmeta in iz drugih razlogov je zvezati, če možno.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako se sodno ločena zakonca zopet združita, ima združitev pravno moč po §-u 110 o. d. z. tudi, ako se je sodišču ni naznanilo. — Dolžnost soproga dajati po §-u 91 o. d. z. soprogi preživež ne preneha, ako ima soproga sporazumno ž njim ločeno bivališče.

Odvetniški uradnik Žiga S., ki dobiva na mesec po 140 K plače, se je poročil l. 1883. s Franjo S. Leta 1888. sta se hotela prostovoljno ločiti. Sklenila sta v ta namen notarsko pogodbo od 15. septembra 1888, da se ločita, soproga pa se odpove vsakemu alimentacijskemu ali drugemu zahtevku nasproti svojemu možu za zmeraj. Dne 20. nov. 1888 je sodišče prostovoljno ločitev zakona dovolilo, ter sta zakonca na to ločeno živela. Leta 1891 pa sta se zopet faktično združila in zakonski živela, ne da bi združitev sodišču naznanila. To razmerje je trajalo do 13. aprila 1901, tedaj sta se zopet ločila brez kake sodne intervencije. Vsak se je preselil v svoje stanovanje; soproga je ostala v G. in se preživljala s šivanjem; decembra 1903 pa je odšla v D., kjer je bila tudi še ob času tožbe. Ona namreč trdi, da ji je mož vzlic razločitveni pogodbi, ki se je molče razveljavila, še v novembru 1888 obljubil mesečne podpore 30 K. Od 1888 do 1891 je to obljubo izpolnjeval, takisto tudi od maja 1901 do decembra 1903; ko je odšla v D., ji je plačal naprej 300 K za podporo do novembra 1904. Zahteva torej s tožbo, da naj ji soprog plača mesečne prispevke po 30 K od novembra 1904 naprej do tožbe v plačilo dospele v znesku 180 K, od 1. maja 1905 naprej pa po 30 K na mesec.

Toženec Žiga S. prereka vsako obljubo, pač pa priznava, da ji je na njeno prošnjo po 10, 20 ali 30 K podaril, to pa le v času od maja 1901 do decembra 1903. Ko se je preselila v D., ji je sicer res dal 300 K za preselitev, toda zopet le za darilo. V dokaz je predložil pisma tožnice, ki ga v njih prosi podpore in potrjuje sprejem zneskov po 10—40 K. V pismu, pisanem kratko pred dnevom zadnje faktične ločitve, prosi tožnica

toženca, da naj ji pošilja za njenega sina Otomarja, katerega preskrbljuje ona, po 30 K na mesec, »glede nje pa naj ostane takisto pri 30 K.«

C. kr. deželno sodišče v G. je tožbeni zahtevek pe-remptorno zavrnilo. V razlogih je najprej gori navedene okolnosti glede razločitve, zopetne združbe in zopetne razločitve ugotovilo, potem pa nadaljevalo:

Odločilna vprašanja so naslednja:

1.) Ali je v svrhu združitve po §-u 110 o. d. z. potrebno naznanilo na sodišče?

2.) Ali se je razločitveno pogodbo razveljavilo, ker sta se zakonca zopet združila?

3.) Ali je obljuba soproga leta 1901., ko sta se vnovič de-janski ločila, da bode soprogi dajal alimentacijo, pravoveljavna?

Ad 1.) Do novejšega časa ste teorija in praksa soglašali, da je ločena zakonca, če se tudi zopet združita, smatrati še nadalje za ločena, ako združitve nista sodišču naznanila; vsaki del sme drugega zapustiti, glede premoženja ostane vse pri na-pravljeni pogodbi. Toda iz postanka §-a 110 o. d. z., kakor tudi iz tendence zakonodavca, da naj se zakon kolikor možno ohrani in združitev pospešuje, izhaja, da takega naznanila o združitvi ni potreba za pravoveljavnost združitve. S tem, da sta zakonca S. po združitvi 10 let zakonski živela, sta zakon oživila.

Ad 2.) S to združitvijo je postala dovoljena ločitev zakona brez veljave, takisto tudi razločitvena pogodba od 15. sept. 1888 in odpoved soproge glede alimentacije, kateri je bila ločitev predpogoj.

Ad 3.) Po §-u 91 o. d. z. je soproog dolžan dajati svoji soprogi po svojem premoženju dostojni preživež; ako se soproog nasproti svoji soprogi, ki radi danih razmer ne more več ž njim živeti, zaveže, dajati ji alimentacijo v gotovem znesku, ne da bi se zakonska vkupnost prenehala, onda je taka pogodba tudi brez notarske oblike veljavna. S tem se le ustanovi višino po zakonu obstoječih dolžnosti.

Čisto drugačen pa je pravni položaj, ako nameravata zakonca zakonsko zvezo pretrgati in ako ima od soproga obljubljenaa alimentacija namen, razdružitev pospešiti ali olajšati in ločitev zakona povzročiti. S tem bi se izo gnilo prepovedi §-a 93 o. d. z.

da zakona ni moči samostojno ločiti; taka obljuba je prav tako malo veljavna, kakor pogodba glede prenehanja zakonske zveze.

Tožnica sama pravi, da je imela v l. 1901., ko se je od soproga ločila, ljubavno razmerje z nekim gospodom, da sta oba zakonca nameravala zakon razločiti in da ji je soprog obljubil mesečno alimentacijo 30 K. Toženec trdi, da se je hotel radi tega razmerja iznebiti soproge, obe stranki soglašati, da je zakonska zveza popolnoma prenehala. Nameravalo se je tedaj, zakonsko zvezo docela pretrgati in to se je tudi izvršilo. Zategadelj pa je obljuba soproga, ako jo je tako storil, kakor soproga trdi, neobvezna; kajti pogodba bi nameravala, čeprav posredno, zakonsko zvezo razveljaviti, in bi pomenila, da se hoče zakonu izogniti. Tožnica sme torej le zahtevati, da se zakonca povrneta v zakonsko vkupnost, ali pa da se ločita od mize in postelje, eventualno, da se ji dovoli ločeno bivališče in začasno alimentacijo.

Prizivno sodišče, c. k. višje sodišče v G. je z sodbo od 10. julija 1905 prizivu tožnice ustreglo in prvo sodbo tako spremenilo, da je tožbenemu zahtevku ugodilo.

V razlogih se je nazorom prvega sodišča glede vprašanj 1.) in 2.) pridružilo, glede zadnjega pa izreklo, da prepoved §-a 103 o. d. z. ne ustanavlja neveljavnosti pogodbe v zmislu §-a 780 o. d. z., pač pa ima ta pomen, da samolastno postopanje zakoncev, mereče na dejansko ločitev, pred sodiščem nima veljave, marveč sme vsaki zakoncev s tožbo zahtevati izpolnjevanje obvez vsled zakona nastalih. Tožnica je torej že po §-u 91 o. d. z. upravičena zahtevati od soproga, s katerim ne živi ta skupno, namestu preživeža v naravi, denarnih sredstev. Glede višine preživežnega nadomestka pa sploh ni bilo spora. Znesek 30 K je tak, da ga toženec pri svojih dohodkih more plačati, za tožnico pa pomenja itak le eksistenčni minimum.

Vrhovno sodišče je z sodbo od 28. dec. 1905 št. 13.692 revizijo toženca radi napačne pravne presoje zavrnilo.

Razlogi.

Po pravici sta obe spodnji sodišči razsodili, da zopetne združitve ni treba sodišču naznaniti, ako se hočeta sodno ločena zakonca zopet pravoveljavno združiti. Ker po pranačrtu o. d. z. obveznosti naznanila ni bilo in se je drugi odstavek §-a 110 o. d. z. vendar glasil: »hočeta pa zakonca še vedno tako.

združenje etc.« — onda izhaja iz tega, da se z besedo »tako« ni mislilo označiti kako sodišču naznanjeno zopetno združenje; pa tudi sicer v sedanjem besedilu §-a 110 o. d. z. ni najti nobene opore za to, da se je hotelo zaradi opustitve naznanila odreči pravoveljavnost zopetni združitvi ločenih zakoncev, katerima določba §-a 110 o. d. z. morda še niti znana ni, tudi v tem slučaju, ako se je zakonsko vkupnost brez dvombe obnovilo, kakor n. pr. v tem slučaju, ko sta ločena zakonca od leta 1891 do 1901 zopet skupaj živala.

Ako so za ločitev predpisane gotove oblike, vendar ni zadostnega vzroka, zahtevati jih tudi za zopetno združitev, osobito ko zakonodavec nadaljnji obstoj sklenjenega zakona kolikor moči pospešuje.

Ako pa se je nehala sodno dovoljena ločitev zakona, nima niti o priliki ločitve zakona sklenjeni notarski akt nikake veljave več, osobito ker je v le-tem naravnost izrečeno, da skleneta zakonca pogodbo »predpogojem sodne ločitve njenega zakona.«

Ne more biti torej dvoma, da se je soproga vsakemu alimentacijskemu ali drugemu preživežnemu zahtevku le pod tem pogojem odpovedala, da živi z sprogom sodno ločeno; dolžnost soproga po §-u 91 o. d. z., dajati soprogi v primeri s svojim premoženjem dostojni preživež, je torej v istem času zopet oživela, ko je sproggo zopet sprejel v zakonsko vkupnost, ki je, kakor je omenjeno, trajala 10 let.

Te dolžnosti se toženec ne more s tem ubraniti, da se sklicuje na sporazumno povzročeno prenehanje zakonske vkupnosti leta 1901., ker po §-u 93 o. d. z. ni dovoljeno zakoncema, da bi zakonsko zvezo, čeprav sporazumno, pretrgala, in pa ker omenjena dolžnost nasproti soprogi tako dolgo obstaja, kolikor dolgo ima z njegovim sporazumom ločeno bivališče, ne da bi se bilo glede zakona izreklo od strani sodišča ločitev in ne da bi se o tej priliki rešilo alimentacijsko vprašanje.

Zakaj se prizivno sodišče ni oziralo na dogovore glede višine alimentacije, kakor jih navaja tožnica, ampak je na podlagi zakona prisodilo zahtevanih mesečnih 30 K, to je prizivno sodišče samo popolnoma pravilno utemeljilo.

Iz teh razlogov revizija ni mogla imeti uspeha.

Dr. M. D.

b) Razsodba ni nična (§ 477 št. 9. c. pr. r.), ako sodišče nebistvenega dela tožbene zahteve v izreku ne zavrne, nego se izjavi o njem samo v razlogih.

Na prostovoljni dražbi, ki se je vršila dne 19. novembra 1905, je kupila Marija T. od posestva, ki je bilo solastno nji, njenima sestrama Karolini B. in Ani B. ter njenemu očetu Janezu B., travnik, parc. št. 2205/1 d. o. Sv. Kr. — Pri dražbi je sodni komisar, c. kr. notar H. določil mejo te parcele na južnozapadni strani, ko je izjavil, da sega ta parcela na navedeni strani do vode, t. j. do potoka S. — Dne 20. novembra 1905 je zdražil Janez B. (zgoraj navedeni solastnik) na levem bregu potoka S. in parceli št. 2205/1 nasproti ležeči travnik, parc. št. 2210 d. o. Sv. Kr. — Potok S. je delal na južnozapadni strani parc. št. 2205/1 precejšen ovinek in tekel po novi strugi, ki si jo je napravil ob nekem nalivu, dočim je prejšnjo strugo deloma zasul. Po dražbi je pa Janez B. dal iztrebiti staro strugo, zgradil novo strugo in tako napeljal potok iz nove v prejšnjo strugo. Tako je vzel v posest kos terena, ležečega med potokovo novo strugo (ovinkom) in med staro strugo, ki gre v ravni črti, in ker tega prostora ni hotel odstopiti Mariji T., je vložila ta zoper njega tožbo, katere zahtevek je potem, ko se je izvršil lokalni ogled, tako-le precizirala:

Toženi Janez B. je dolžan pripoznati, da spada trikot v obrisu lokalnega ogleda zaznamovan s številkami I, II, III k tožnični parceli št. 2205/1 d. o. Sv. Kr., da ga je tožnica kupila z navedeno parcelo, da si ga on lasti s tem, da ga je z jarkom, ki ga je izkopal v črti M-N obrisa, odcepil od njene parcele št. 2205/1 in trdi, da spada k njegovi parceli št. 2210 d. o. Sv. Križ, in dalje dolžan izročiti ta trikot tožnici v posest in last ter povrniti pravdne stroške.

C. kr. okrajno sodišče v Kostanjevici je s sodbo z dne 14. septembra 1906 opr. št. C I 46/6-6 tožbeni zahtevek zavrnilo.

Razlogi.

Če spada prepirni prostor I, II, III obrisa k lokalnemu ogledu k tožnični parceli št. 2205/1 ali k toženčevi parceli št. 2210 d. o. Sv. Križ, o tem se v pravdi ni razpravljalo, akoravno je bila ta okolnost prepirna.

Tožba se opira na to, da je sodni komisar pri prodaji teh parcel določil, da spada prepirni prostor k tožničini parceli, ter da je on meje določil v progii M-O-N (nova struga) obrisa lokalnega ogleda.

Ker pa ta izrek sodnega komisarja ne more biti odločilen za razsojo pravde, osobito ne z ozirom na to, ker je dokazom prič Jožefa P. in Jožefa B. pred dvema letoma voda tekla po strugi M-N (stara struga), da je to strugo zasula ter si napravila pot po strugi M-O-N, da se je vidna meja med parcelama premaknila in je tedaj dvomno, če je prava meja med parcelama št. 2205/1 in 2210 struga M-O-N ali M-N, kar bi mogel izreči le strokovnjak, se tožbenemu zahtevu ni moglo ugoditi.

Vsled priziva tožničinega je c. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem s sodbo z dne 20. nov. 1906 opr. št. Bcl 95/6-13 pravosodno sodbo spremenilo in spoznalo:

Toženec Janez B. je dolžan tožnici Mariji T. odstopiti prostor, ki je v narisu k lokalnemu ogledu zaznamovan s števil. I, II, III, v last in posest ter ji povrniti pravdne stroške I. inštanice v znesku — in stroške prizivnega postopanja v znesku — v 14 dneh pod izvršbo.

O ostalem delu tožbenega zahtevka ni prizivno sodišče spoznalo ničesar.

Razlogi.

Tožnica opira svoj zahtevek, ki gre bistveno na to, naj se spozna, da je toženec dolžan izročiti ji trikot, ki je v narisu k oglednemu zapisniku zaznamovan z I, II, III, v last in posest, na dejstvo, da je ta prostor kupila na prostovoljni dražbi dne 19. novembra 1905, ki jo je opravil c. kr. notar H. kakor sodni komisar. Tožničina zahteva, ki je kakor nekaj v petit nespadajočega prišla v tožbeni zahtevek, da spada namreč sporni predmet k parceli št. 2205/1, ki jo je z ravno istim pravnim aktom zdražila, ima svoje mesto v pripovednem delu tožbe in ocenjevanje te okolnosti odnosno dokazov, kakor tudi ugotovitev, jeli dotična navedba resnična ali ne, spada v razloge sodbe, t. j. sodnik se mora o resničnosti ali neresničnosti te navedbe, ako se mu to zdi za razsojo odločilno, izreči v razlogih in zaključiti na podlagi te svoje ustanovitve v zvezi z drugimi premisami, ali

je tožbeni zahtevek, da je toženec dolžan sporni predmet izročiti tožnici v last in posest, utemeljen ali ne.

Navedbo tožbe, da spada trikot I, II, III k parceli št. 2205/1 umeti je samo v tem zmislu, da se je ta trikot obenem z imenovano parcelo ponudilo na prodaj in da ga je tožnica, najboljša ponudnica, kupila, ne pa v zmislu, da pripada omenjeni trikot tudi po katastralni in zemljiškoknjižnji mapi k navedeni parceli. Tako je tudi umeti trditev, da je sodni komisar tako določil meje parcele št. 2205/1, ko vendar nihče ne dvomi, da sodni komisar ni poklican v to, da bi določeval parcelam katastralne meje.

Zaradi tega pa tudi nobena izmed pravnih strank ni čutila potrebe, razpravljati in voditi dokaze o tem, h kateri parceli pripada sporni prostor po mapi, marveč sta stranki pokladali važnost na to, kaj da je tožnica kupila in ali je kupila trikot I, II, III.

Prvi sodnik je torej stvar pravno napak presojal, ko je tožbeni zahtevek zavrnil iz razloga, da se o pripadlosti prostora k parceli št. 2205/1 ni razpravljalo in torej od tožnice ni dokazalo, da je ona ta prostor kakor del navedene parcele kupila. Važno je ocenjevanje dokazov o dejanski okolnosti, da je sodni komisar pri dražbi odkazal s parcelo št. 2205/1 vred tudi sporni prostor kot predmed prodaje in da je tožnica tudi ta prostor kupila, pri čemer ostane vprašanje, h kateri parceli spada ta prostor po katastralni in zemljiškoknjižnji mapi, na strani.

Iz nadaljnih razlogov navajamo samo to, da je prizivno sodišče ugotovilo, da je sodni komisar v tistem soglasju s štirimi solastniki razkosanega zemljišča, ki so bili pri razprodaji navzoči, mejo parcele št. 2205/1 odnosno sveta, ki se je pod to parcelno številko dal na ponudbo, določil na jugozapadni strani tako, da gre do vode (potoka) in ustanovilo, da je potok na dan prodaje, dne 19. novembra 1905, tekel po strugi M-O-N ter da je tožba utemeljena v zmislu §-a 372 obč. drž. zak. nasproti tožencu, ki nima nobenega naslova in čigar posest ni pristna, ker se je postavil v posest samolastno, ko je odprl zasuto strugo M-N in tako prestavil mejo, ki jo je določil sodni komisar med objektoma, katerih enega je zdražila tožnica, drugega pa on, iz črte M-O-N v črto M-N. —

Zoper sodbo prizivnega sodišča je vložil toženec revizijo in to tudi iz razloga ničnosti v zmislu §-a 477 št. 9. (§ 503 št. 1.) c. pr. r., češ da je sestava sodbe pomanjkljiva, da je sodba sama seboj v protislovju in navaja razloge za izrek, katerega ni storila in vse to zaradi tega, ker v izrek sodbe ni sprejet ves obseg tožbene zahteve, odnosno kar se dela zahteve, glede katerega smatra prizivno sodišče, da ne spada v njo, ni zavrnilo, vkljub temu pa se razpravlja v razlogih o tem delu.

Najvišje sodišče je z sodbo z dne 27. svečana 1907 št. 1423 revizijo zavrnilo in potrdilo sodbo prizivnega sodišča in sicer glede uveljavljene ničnosti iz nastopnih

razlogov.

Ničnostni razlog §-a 503 št. 1 in 477 št. 9 c. pr. r. izvaja se v tem zmislu, da je prizivna sodba pomanjkljiva v svoji sestavi, sama s seboj v protislovju in da navaja razloge za izrek, katerega ni storila in vse to zaradi tega, ker v izrek sodbe ni sprejet ves obseg tožbene zahteve, odnosno se onega dela zahteve, glede katerega je prizivno sodišče mnenja, da ne spada v njo, ni zavrnilo.

Ta nazor revizije pa ni utemeljen. Po §-u 404 c. pr. r. mora sodba rešiti vse, glavne stvari se tičeče predloge. S tem pa ni predpisano, da se mora sodba v svojem izreku strinjati z besedilom tožbene zahteve, nego sodišče presodi, v čem obstoja stvarni predlog ali kaj je določena zahteva, ki jo je staviti po §-u 226 c. pr. r. v tožbi. Ako obsega tožbena zahteva okolnosti, ki se ne značijo za stvarno zahtevo, ni jih potreba sprejemati v sodbeni izrek, nego sodbeni razlogi so mesto, kjer bodi govor o njih, posebno, ako dotični del tožbene zahteve ni ugotovitven predlog v zmislu §-a 236 c. pr. r. — Tedaj pa posebno ni potreba takih delov tožbenega zahtevka, ki za razsojo nimajo nobenega pomena, izrecno pripoznati ali zavračati.

Popolnoma pravilno je prizivno sodišče zahtevo: »Toženec je dolžan odstopiti tožnici sporni prostor v last in posest«, smatralo za resnično zahtevo in resnični stvarni predlog in le o tem spoznalo v sodbi, ostale samo zaradi utemeljitve tega stvarnega predloga v zahtevi navedene okolnosti pa odkazalo v sodbene razloge.

Pomankljivosti v sodbi, ki bi ovirale njeno presojo, ni in so s tem opovržene tudi nadaljne trditve, češ da je sodba sama s seboj v protislovju, odnosno da navaja razloge za izrek, katerega ni storila.

Kar se tiče posebno tega, da se onega dela v tožbi stavljenega zahtevka, naj se spozna, da spada sporni prostor k tožnični parceli št. 2205/1, ni zavrnilo, se pripomni da se z njim nikakor ni zahtevalo, naj se ugotovi, da spada po zemljiškoknjižni mapi dotični kos k parceli št. 2205/1, ker se nobena stranka ni sklicevala na mapo in se ta trditev da preudarjati v zvezi z nadaljno navedbo, da je tožnica s parcelo št. 2205/1 kupila tudi ta kos. Zavrnitev tega dela tožbene zahteve bi bila torej tudi meritorno neutemeljena, ker je prizivno sodišče ugotovilo, da je tožnica z dražbo parcele št. 2205/1 dejansko kupila tudi sporni prostor.

Revizijskega razloga po §-u 503 št. 1 c. pr. r. torej ni.

A. Levac.

c) Za razsojo o deležnih pravicah na skupnem zemljišču za čas agrarnega postopanja ni dopustna pravna pot.

Pri sodišču v L. ste vložili T. L. in U. J. proti J. K. tožbo na ugotovitev deležnih pravic nekega skupnega zemljišča. O tej tožbi je izšel tale sklep:

Postopanje o tožbi dne 22. nov. 1906 vloženi radi ugotovitve pritikline zemljišča vl. št. 90, oziroma 53 k. o. Nova vas in izbrisa poočitenja pri zadnje navedenem zemljišču se radi nedopustnosti pravde ustavlja in tožnici se obsodi v plačilo stroškov. Tožnici navajate, da se je drugotožnici U. J., kakor razvidno iz tuuradnih izvršilnih spisov, zemljišče vl. št. 90 k. o. Nova vas dne 18. oktobra 1906 prisilni potom prodalo in da je to zemljišče zdržila tožnica T. L.

S kupno pogodbo od 18. aprila 1902 je pa drugotožnica. U. J. prodala tožencu vse gmajnske pravice, pripadajoče hiši št. 18 v Novi vasi, vpisani pod vl. št. 90 k. o. Nova vas.

Na skupnem zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas je na podstavi poizvedovalnega zapisnika od 30. junija 1884 vknjižena lastninska pravica za sosesko Nova vas. To zemljišče obstoja iz več pašnikov in so teh pašnikov deležni nekateri posestniki

v Novi vasi, med njimi posestnik hiše št. 18 v Novi vasi, vpisane v vl. št. 90 k. o. Nova vas.

Pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas je od 2. junija 1900 naprej zaznamovana uvedba podrobne razdelitve v agrarnem postopanju.

Po cenihi zemljišča vl. št. 90 k. o. Nova vas (2. avg. 1906) pa je toženec na podstavi kupne pogodbe od 18. aprila 1902 dosegel, da se je pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas poočitilo, »da so vse gmajnske pašne pravice hiše št. 18 sedaj last posestnika hiše št. 24 v Novi vasi, to je kupca teh pravic, sedanjega toženca.«

Ker so s hišo št. 18 združene gmajnske pravice do zemljišča vl. št. 53 k. o. Nova vas, zahtevate tožnici, naj se sodi: Ugotovlja se. 1.) da je zemljišča vl. št. 53 k. o. Nova vas, lastnega soseski Nova vas, deležen posestnik hiše št. 18 v Novi vasi vl. št. 90 k. o. Nova vas; 2.) da je pravica paše na soseskinem zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas realna, neodružna pravica posameznih kmetij med temi domačije pod hišno št. 18 v Novi vasi; 3.) da toženec s kupno podobo od 18. aprila 1902 in s poočitenjem de pr. 27. avgusta 1906 ni postal lastnik pod 1. in 2. navedene deležnosti; — razsodi se naj, da je toženec dolžan a) dovoliti izbris poočitbe temeljem kupne pogodbe od 18. apr. 1902 pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas zaznamovane, in postaviti zemljiškoknjižno stanje v prejšnji stan; b) povrniti pravdne stroške.

Toženec je na razpravi proti tej tožbi ugovarjal nedopustnost pravde in predlagal, da se naj sodno postopanje ustavi češ: iz zemljiške knjige je razvidno, da se je vsled sklepa od 2. junija 1900 zaznamovala pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas agrarna podrobna razdelba tega zemljišča in da je radi tega za razsojo tožbenih zahtev izključno poklicano le agrarno oblastvo.

Tožnici sta na to odgovarjali, da je sodišče za ta spor pristojno vsled gori omenjene poočitbe.

Toženec pa je pripomnil, da ni na dražbi prodano zemljišče vl. št. 90 v nobeni zvezi z zemljiščem vl. št. 53, ker ni v zemljiški knjigi nikjer zaznamovano, da bi bilo zemljišče vl. št. 53 kaka pritiklina drugim zemljiščem, in dalje da se v navedenem dražbenem postopanju ni cenil nikak delež zemljišča vl. št. 53 in da od tega zemljišča tudi ni nič bilo na dražbi prodano.

Koňstatiralo se je, da je pri vl. št. 53 k. o. Nova vas še vedno zaznamovana uvedba agrarne podrobne razdelbe.

Ustna razprava je podala, da niso s posestjo zemljišča vl. št. 90 združene nikake solastninske pravice do zemljišča vl. št. 53 in da se z dražbenim postopanjem spornih pravic ni cenilo in tudi ne izdražilo.

Tu gre za spor, kdo izmed strank je deležnik pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas; za tak spor pa so pristojna le agrarna oblastva (§ 1 drž. zak. od 7. junija 1883 št. 94 in § 60 dež. zak. od 26 oktobra 1887 št. 2). Zaradi tega je bilo ugovoru, da je nedopustna pravna pot, ugoditi in postopanje ustaviti.

Proti temu sklepu sta vložili tožnici rekurz.

Deželno sodišče v Ljubljani je izdalo sklep: Rekurzu se deloma ugaja, izpodbijani sklep, kolikor je z njim izrečeno, da se ustavi sodno postopanje tudi o tožbenem zahtevku, naj je toženec dolžan dovoliti izbris poočitbe, temeljem kupne pogodbe od 18. aprila 1902 pri zemljišču vl. št. 53 k. o. Nova vas vpisane se razveljavlja in sodišču prve stopnje nalaga, da razpravo nadaljuje in to zahtevo vnovič reši s sodbo. V ostalem se rekurzu ne ugaja ampak potrjuje sklep prvega sodnika.

Razlogi.

Po §-u 20 dež. zak. od 24. oktobra 1887 je za sodeležnike smatrati one osebe, ki so v posesti bodisi zemljišča samega, katero je razdeliti, bodisi kakih uživalnih pravic na njem. Določiti, kdo je posestnik, je stvar krajnega agrarnega komisarja. To izhaja iz določbe §-a 65 naved. zakoná. Nadalje je tudi njegova stvar, ugotoviti osebe sodeležnikov. To je rečeno v §-u 69 nav. zakona.

Ker se s tožbenim zahtevkom 1) zahteva priznanje, da je domačija h. št. 18 v Novi vasi deležna zemljišča vl. št. 53 soseski Nova vas lastnega, je jasno, da so za rešitev tega vprašanja pristojna agrarna oblastva. Pravna pot je tukaj tembolj izključena, ker pri zemljišču vl. št. 53 v zemljiški knjigi niso vpisana nikaka zemljišča, katerim bi bilo solastno le-to zemljišče.

Kar se tiče tožbenih zahtevkov 2) in 3), sta med seboj ozko spojena. Zahteva se priznanje, da je pašna pravica na občinskem

zemljišču vl. št. 53 neodružna od opravičene domačije hiše št. 18 in da zato toženec s kupno pogodbo ni postal lastnik teh pravic.

A tudi za razsojo o teh zahtevah ni dopustna pravna pot.

Po §-u 20 odst. 2 nav. zak. more oni, ki ni sodeležnik, pa si iz kakega drugega pravnega razloga prilašča vživalne pravice do skupnih zemljišč, uveljaviti svoje zahteve edino le po potu §-a 70 nav. zakona. Ta § pa pravi, da mora deželna komisija po meri posameznih slučajev in ako to za primerno spozna, napotiti krajnega komisarja, naj objavi razglas, da morejo take osebe svoje pravice pod izgubo uveljaviti v 90 dneh, sklicujoč se na ta razglas pred rednim sodnikom. Ta predpis velja v našem slučaju za obe stranki. § 70 se glasi popolnoma splošno in nima določbe, da bi to postopanje bilo uvesti zgolj na zahtevanje pre-tendenta.

Iz tega torej izhaja, da bi morali tožnici najpreje nastopiti upravno pot po §-u 70 nav. zakona.

Prvi sodnik je torej popolnoma po pravici odrekel zahtevkom 1—3 sodno pristojnost.

Drugače pa je z zahtevkom pod *a*), merečim na izbris po-očitbe pašnih pravic pri vl. št. 53 (skupno zemljišče), ki se je vpisalo v korist toženca. Tožiteljici utemeljujeta ta zahtevek s tem, da je poočitba po zemljiškoknjižnem zakonu sploh nedopustna, posebej pa še z ozirom na določbe §-ov 43, 44, 72 min. ukaza od 30. julija 1888 št. 17 dež. zak. Ta zahtevek je zgolj zemljiškoknjižnega pravnega značaja in ga je soditi po §-u 61 in nasl. zemlj. zak. Za razsojo o tem zahtevku so vse-kakor pristojna sodišča.

Proti temu sklepu vložili sta obe stranki rekurz na vrhovno sodišče, katero je s sklepom od 19. februarja 1907 št 2183 spoznalo: Revizijskemu rekurzu toženca se ugaja in prvosodni sklep toliko zopet obnavlja, da se tožba v obsegu, od rekurznega sodišča dopuščenem, tožnicama zaradi nedopustnosti pravne proti vrne; revizijski rekurz tožnic pa se ker je nedo-pusten, zavrača.

Razlogi.

Nedopustnost revizijskega rekurza tožnic izhaja, ker se rekurz obrača proti potrjujočemu sklepu rekurznega sodišča, iz

določbe §-a 528 odst. 1 c. pr. r., katero za izpodbijanje sklepov, izrekajočih nedopustnost pravne poti, ne pozna nikake izjeme.

Pač pa je revizijski rekurz toženca vkljub določbi §-a 527 odst. 2 dopusten, ker ta določba ima v mislih slučaj, ko se stvar zaradi pomanjkljivosti postopanja vrne spodnji inštanci, dočim se je v tem slučaju prvosodni sklep v razveljavljenem delu od strani rekurznega sodišča hotelo odstraniti, tedaj v resnici ne razveljaviti, ampak odločbo prvega sodnika, odklanjajočo razsojo te stvari spremeniti.

Stvarno je revizijski rekurz toženca popolnoma utemeljen. Zahteva tožnic se opira na nedopustnost pravnih opravil, ki so podlaga takozvani poočitbi. O tej zahtevi je odločevati v agrarnem postopanju. Poočitbe pa se v tožbi tudi ne izpodbija po zmislu §-a 61 zemlj. zak. zaradi neveljavnosti, ampak ker je taka počitba formalno nedopustna po zemlj. zakonu. Taka izpodbijanja zemljiškoknjižnih dejanj pa ne spadajo na redno pravno pot, ampak na pot rekurza po zmislu §-a 130 zemlj. zak. Ako se še pomisli, da nedopustnost poočitbe ni nikak prejudicialni moment za odločbo glede izbrisane zahtevka, ampak da je izbris neobhodna izvršitev dotičnega sodnega reka, — izhaja iz tega, da je tožbeni zahtevak tudi v tej točki sodnemu spornemu postopanju odtegnen. Zato je bilo prvosodni sklep zopet uveljaviti.

Dr. P.

d) Sodnikovo navodilo po §-u 432 c. pr. r.

Najvišje sodišče je z odločbo 22. maja 1907 št. 4866 ugodilo reviziji tožnikov ter vrnilo stvar prizivni stopnji iz razlogov:

Prvi sodnik je zavrnil tožbeni zahtevak, ker tožnik vzlic navodilu ni dal, kakor se ugotavlja v razpravnem zapisniku, nikakih pojasnil o kolikosti zatrjevanih dajatev.

Toda že tožba se je pozivala izrecno na napoved terjatve, razvidno v zapuščinskih spisih. Bila je torej skrb vodečega sodnika, ki ima po §-u 432 c. pr. r. strankam, katere niso izvedene v pravo, dati za opravo njih pravnih dejanj potrebno navodilo, da bi vpogledal izrecno pozvano napoved, ležečo v

spisih istega sodišča; tako bi se bilo razvidelo, da se v spisih nahajajo natančni podatki o postanku terjatve. Ni dvomiti, da bi bil tožnik, ako bi ga bil sodnik na to opomnil, podal nadaljna pojasnila, ki bi bila potem sposobna podlaga za nadaljnje postopanje.

S tem opustom pa je ostalo postopanje nepopolno, že na prvi stopnji in ker prizivno sodišče ni odpravilo teh pomanjkljivosti, ima prizivno postopanje nedostatek, ki je mogel ovirati nadroben pretres in temeljito presojo sporne stvari.

Ker je torej navedeni revizijski razlog §-a 503 št. 2 c. pr. r. upravičen, je bilo reviziji ugoditi in po razveljavi prizivnosodne sodbe stvar zopet odkazati drugi stopnji.

Dr. V.

e) Izvršba na zadružne deleže članov.

S sklepom z dne 9. decembra 1906 je bil predlog Ivana in Jožefe M. proti Frančiški M., da bi se radi 2020 K s pr. dovolilo izvršbo z rubežem in odvzetjem 6 deležev po 50 K posojilnice v X., reg. zadruga z omejenim jamstvom, ki so last zavezanke Frančiške M., zavrnen, ker ti opravični deleži, ustvarjajoči v §-u 76 zak. z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak. določeno pravno razmerje med zavezanko M. kot članico in imenovano zadrugo, in prenosni samo z dovoljenjem ravnateljstva (ako tega ne izključuje pogodba po §-u 83 cit. zak.), ne tvorijo terjatve zavezanke proti zadrugi. Iz razlogov članstva ima zavezanka po zadružni pogodbi pravico samo na del dobička (morda tudi na obresti) in na to, kar ji za slučaj izstopa iz zadruga (§ 77 cit. zak.) po določbah §-ov 78 in 79 navedenega zakona ali v slučaju, da se razide zadruga (§ 81 cit. zak.) po §-u 48 tega zakona pripada. Torej samo te pravice so predmet izvršbe; to omenjeni zakon glede zadrug z neomejenim jamstvom v §-u 56 tudi izrecno omenja, navajajoč v §-u 59, kako naj zahtevajoči upnik prevede izvršbo. Izvršba na te pravice pa ni bila predlagana.

Z odločbo višjega deželnega kakor rekurznega sodišča se je rekurzu zahtevajočih upnikov ugodilo in izpodbijani sklep toliko premenilo, da je bila za zahtevano terjatev dovoljena izvršba z rubežem zahtevanih 6 opravičnih deležev po 50 K, pripadajočih

zavezanki Frančiški M. proti posojilnici v X, zadrugi z omejenim jamstvom, in so bile izdane predpisane prepovedi za poddolžnike.

Razlogi.

Niti izvršilni red, niti zakon z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak. ne izvzema opravičnih deležev članov zadrug z omejenim jamstvom iz izvršbe; določbe §-a 56 zak. z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak., katera že spada k posebnim določbam glede zadrug z neomejenim jamstvom, navedenih v II. poglavju cit. zak., pa tudi ni smeti uporabiti za zadruge z omejenim jamstvom, glede katerih so posebna določila, obsežena v III. pogl. cit. zak.; med temi pa ni najti določbe, podobne oni v §-u 56 cit. zak., kakor je tudi ni v splošnih, obe vrsti zadrug zadevajočih v I. poglavju cit. zak. obseženih predpisih. Ker pa po navedbah zahtevajočih upnikov v izvršilnem predlogu — te edine so odločilne za presojo, ali je izvršbo dovoliti ali ne, — posojilnica v X., zadruga z omejenim jamstvom, ni bilo nobene zapreke dovoliti predlagani rubež opravičnih deležev posojilnice v X., reg. zadruge z omejenim jamstvom, zavezanki Frančiški M. lastnih. Zavrnitev dotičnega predloga nima torej prave podlage in proti temu naperjeni rekurz je utemeljen; radi tega se mu je ugodilo, izpodbijani sklep se je premenilo in predlagano izvršbo dovolilo.

Revizijskemu rekurzu zavezanke je vrhovno sodišče z odločbo od 12. januarja 1907 št. 1817 ugodilo in razsodbo rekurznega sodišča premenilo v tem zmislu, da je sklep prvega sodišča obnovilo ter proti upnikom prisodilo povračilo stroškov zavezanki iz razlogov:

Naj je tudi res, da take izrecne določbe, ki bi bile proti ugoditvi izvršilnega predloga, kakor je določba §-a 56 zak. z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak. pri zadrugah z neomejenim jamstvom, v tem zakonu za zadruge z omejenim jamstvom ni, govore vendar pomisleki, navedeni v zavračujočem sklepu prve inštanice tudi v tem slučaju proti dovolitvi izvršbe, zakaj delež člana zadruge, kadar je v zadrugo vplačan, prejenja biti last zadružnika, in postane skupni imetek cele zadruge (§ 1183 o. d. z.), tako da se na ta delež, dokler zadružnik v zadrugi ostane, ne sme voditi izvršbe radi njegovega zasebnega dolga, in pri tem je vse eno, je li jamstvo omejeno ali neomejeno (§ 1203 o. d. z.).

Bilo je torej premenivši sklep rekurznega sodišča izvršilnemu predlogu ugoditi, sklep prvega sodišča obnoviti in zahtevajoče upnike po §-u 41 in 50 c. pr. r. in po §-u 78 izvrš. r. obsoditi v povračilo stroškov.¹⁾

LISTEK.

Išče se Uršo Plut!

Naj se nikar ne ustraši! Ne bo zaprta! Nasprotno! Veselo iznenadenje jo čaka: dedščino se hrani zanjo na tukajšnjem sodišču! Resnično res: dedščino! Jaz sem sam in osebno imel dotične sodne spise v rokah, čez štiristo listov že obsegajo, in prebral sem jih vestno in preudarno od konca do kraja. In zato so moje besede zanesljive kakor notarski akt in dedščina je Urši Plut tako sigurna, kakor da jo ima že v žepu! Oziroma tam, kamor ženske spravljajo denar!

Leta 1884. je namreč v deželni bolnici umrla njena prava rodna sestra Marija Pisker rojena Plut in po njej ima to dedščino. Izplačati se ji ni mogla, ker je bilo njeno bivališče neznano. Nekod na širnem Dunaju je baje živela in bila umožena, kako se piše po možu, se ni vedelo. Ali zakonite pravice se ji je bilo navzlic temu varovalo in sicer po nji »postavljenem in hkratu dekretiranem« kuratorju, odvetniku dr. Korenu. Ta se je v njenem imenu oglasil pogojno na podstavi zakona za dediča; odobril je zapuščinsko obravnavo, zabeležil je stroške, izterjal je dedščino, izdal izknjižbeno pobotnico, zaprosil nje nadskrbstvene odobritve, zabeležil je stroške in končno položil izterjano dedščino pri sodišču. Tako je prišla dne 14. septembra 1885 njena dedščina v hrambo glavnega davčnega kakor tusodnega

¹⁾ Enake vrhovne odločbe: od 15. jun. 1898 št. 2813 Gl. U. Neue F. št. 225, od 5. maja 1896 št. 5338 Gl. U. št. 15781, od 26. marca 1890 št. 3443 Gl. U. št. 13222; drugačne od 24. septembra 1903 št. 13677 Z. B. 1903 str. 918, od 16. julija 1901 št. 10069 »Pravnik 1901 str. 726, od 18. decembra 1877 št. 11968 Gl. U. št. 13885.

depozitnega urada in se jo je zabeležilo kot nov skrbstveni sklad Urše Plut v zvezku XXIII., Fol. 343.

Znašala je ta dedščina 3 gl. 11 kr.

Obžalovati je, da se te gotovine ni koj tačas obrestonosno naložilo. Ali leta 1885. še ni bilo zakona, ki bi bil tako naložbo ukazoval, pa tudi hranilnice so bile tačas še bolj ošabne in niso sprejemale že slehrnega knofa za vlogo, skratka: sodišču se ne da zaradi opuščene naložitve ničesar očitati.

Prišli so pa leta 1898. novi zakoni. Tudi hranilnice so postale med tem nekoliko ponižnejše. Vrhutega je leta 1901 stopila tukajšnjemu sodišču na čelo nova metla in ta je nemudoma odredila naložitev te dosedaj neplodne gotovine v popularno varni hranilnici. Od leta 1901 naprej torej zgorej omenjena gotovina ne leži več mrtva, ampak donaša obresti in se tako počasi, a sigurno leto za letom množi in množi, seveda komu drugemu v prid nego Urši Plut in je v tem pogledu vse v redu!

Pač pa kažejo spisi, da se je prišlo pri pregledovanju sirotinske knjige dvema drugima nedostatkoma na sled, ki sta bila sicer bistvena, ki pa vendar — to hodi takoj izjavljeno — v nevarnost nista spravljala pravic Urše Plut do dedščine.

Prvič, da kurator dr. Koren, ki je zastopal Uršo Plut pri zapuščinski obravnavi po njeni sestri Mariji Pisker rojeni Plut, ni storil nič »obljube«. Po §§ 205 in 280 obč. drž. zak. mora namreč vsak varuh in vsak kurator, podavši roko obljubiti, »da bo navajal svojega varovanca ali oskrbovanca k poštenosti, bogaboječnosti in kreposti, vzgajal ga stanu primerno za koristnega državljana, zvesto in marljivo mu upravljal imovino in se v vsem ravnal po predpisih zakonov.« In te določno predpisane obljube, vidite, dr. Koren ni bil storil! Sodnik je bil pač pozabil povabiti ga zaradi obljube: drugače se ta nedostatek ne da tolmačiti...

Ugovarjati bi se sicer dalo, da ta obljuba ni bogvékakega pomena, češ, posebno sijajnega uspeha itak ne obeta navajanje nad 70 let stare babure k bogaboječnosti, zlasti če se ne ve, kje da je. — Nadalje, da ni uvideti, kako naj kurator pravzaprav zvesto in marljivo upravlja onih 3 gl. 11 kr., naloženih na hranilno knjižico, hranjeno v depozitnem uradu. Mar naj hodi vsak mesec enkrat osebno se prepričat v depozitni urad, ali se nista morebiti gospod davkar in gospod kontrolor v kaznivem spo-

razumu polastila te hranilne knjižice z vlogo 3 gl. 11 kr. in jo z njo popihala onkraj velike vode? Mar naj hodi vsak mesec v hranilnico, da mu pokažejo te večkrat omenjene 3 gl. 11 kr., ali jih še imajo in ali se res obrestujejo? — In slednjič, da se mora po »predpisih zakonov« itak vsakdo ravnati, torej tudi kurator, naj je to »podavši roko« obljubil ali ne, ker ima sicer sitnosti in pota.

Ali vsi ti ugovori so brezvplivni, uvažujé, da zakon izrecno zahteva to obljubo, in uvažuje, da je obljuba neizogibno potrebna tudi zaradi sirotinske knjige. In to je pravzaprav poglavitna stvar!

V sirotinski knjigi so namreč po vrsti vpisani vsi varovanci in vsi oskrbovanci in pri vsakem je v posebnem predelu naveden rojstni dan, ime očeta in matere, ime varuha ali kuratorja in dan, kdaj se ga je zaobljubilo, način, kako se varovanca vzgaja, njegova imovina in njeno pokritje, ali so mu bile kože cepljene ali ne in številka njegovih rokavic in ovratnikov. Vsi ti predeli morajo biti izpolnjeni. Prvič, ker je to samoobsebi umevno, zakaj pa so sicer predeli? — in drugič zlasti zaradi sodnega nadzornika, ki prelistujoč sirotinsko knjigo mora kar na prvi pogled spoznati, če ni čisto slep, da je predel prazen ali pomanjkljivo izpolnjen. Kadar pa to zapazi, si lahko nesrečen vse žive dni!

Ta nedostatek se je torej brez odloga odpravilo tako-le: ker se je dosedanji nezaobljubljeni kurator dr. Koren brez ozira na izročeno mu skrbstvo nad Uršo Plut in brez sodnega dovoljenja med tem časom preselil v Celje, se ondu oženil in celo umrl, odvrгло se ga je od tega posla in sodišče je izbralo in hkratu dekretiralo za novega kuratorja gospoda Toma Frfilja, ki je kot upokojen orožniški stražmojster po pravici deležen popolnega zaupanja nadvarstvene oblasti in je tudi na naroku, za to odrejenem podavši roko, obljubil, da bo skrbel sa osebo Urše Plut itd., da bo zvesto in marljivo upravljal njeno imovino in se v vsem ravnal po predpisih zakonov. V dokaz temu je lastnoročno podpisal zapisnik, potem pa je šel na golaž.

To je bil prvi nedostatek.

Zdaj pa še drugi nedostatek. Rojstni podatki Urše Plut so bili neznani in zaradi tega nevpisani v sirotinsko knjigo. Ali tudi ta nedostatek se je stvarno in spretno rešil. Sodišče se je obrnilo

na velečastiti župni urad s službenovljudno tozadevno zaprosbo. Velečastiti je imel skraja nekaj pomisleka zaradi identitete Urše Plut, a ko se mu je te pomisleke z obširnim pojasnilom razpršilo, je res dognal in službenouradno sporočil, da je Urša Plut rojena 5. oktobra 1836.

Vse te podatke se je lepo čedno zabeležilo v sirotinski knjigi. Sirotinska knjiga je bila sedaj spravljena v najzgodnejši red in sodnija bi se bila lahko odpočila na zasluženih lavorikah. Toda ona si ni privoščila odpočitka! Važna je sirotinska knjiga, to je res, ali moderni sodnik nikdar ne pozabi, da je važno tudi življenje! Kaj je torej storilo sodišče? Sodišče se je lotilo dela, da izsledi Uršo Plut in ji izroči dedščino 3 gl. 11 kr. s prip.!

Prve pismene poizvedbe so bile brezuspešne: o Urši Plut ne duha ne sluha! — Kazalo je, kakor da bodo spisi zopet morali romati nazaj v registraturo k trajnemu počitku.

Slednjič, čez poldrugi mesec, dospe vendar od njene domovinske občine stvarna vest. Bila je zanimiva, a hkratu pretresljiva: Urša Plut, na Dunaju omožena s fijakerjem neznanega imena, je že davno mrtva! — Torej! Kaka globoka tragika življenja! Omožena s fijakerjem neznanega imena in že davno mrtva, pri našem sodišču jo pa čaka dedščina! Kako hvaležna snov za ljudsko igro s petjem in tudi konj bi lahko nastopil v njej z ozirom na obrt rajničinega moža! Pač res: najspretnější dramatik je življenje!

Urša Plut je torej mrtva! Z njo ni torej nič več! Ali zapustila je morebiti pravne naslednike, otroke, in če so tudi ti že pomrli, saj žive morebiti otrok otroci, ki jim gre takisto po zakonu pravica do založene dedščine. Poizvedbe se je torej moralo nadaljevati!

Vprašalo se je torej županstvo za leto in dan, kdaj je umrla rajnica in ali je zapustila kaj potomcev. Žal, županstvo ni vedelo več, nego je bilo že sporočilo.

Pač pa je župni urad v Selih na tozadevno vprašanje sporočil, da žive še tri postranske sorodnice Urše Plut, in sicer Ana Kajca v Selih, Polona Kikelj v Benkovcu v Dalmaciji in njuna mati Marija Plut na Ižanskem.

Zdaj je imelo sodišče vsaj trdno oporo za nadaljne poizvedbe.

Povabilo je najprvo Ano Kajca in Marijo Plut na sodišče, da povesta vse, kar je njima znano o Urši Plut, o njenem zadnjem bivališču, o njeni smrti in o njenih potomcih. Polone Kikelj iz Benkovca se to pot še ni povabilo, vsekako zaradi neugodne potovalne zveze z Dalmacijo, kar mora vesten sodnik tudi upoštevati.

Na odrejeni narok je prišla le Ana Kajca. Z živim zanimanjem je poslušala vso dedinsko zadevo, potem pa je povedala, da z Uršo Plut ni nič v sorodu in je sploh niti ne pozna, vendar pa je naklonjena sprejeti to založeno dedščino, ker baš potrebuje denar; mati danes niso mogli priti, ker jih noge bole; prišli pa bodo 15. oktobra in tačas naj se jim denar kar izroči, ga bodo že vzeli. Vsekakor pa zahteva za današnjo pot 3 K in vročnine 35 vinarjev tudi ne more iz svojega trpeti, ker je reva in ji gre tesna za solde. Imela je ganljivo zaupanje v sodišče, češ, sodnija lahko naredi kakor hoče!

Njene matere Marije Plut tudi dne 15. oktobra ni bilo na sodišče. Pač pa je prišla neka Jera Plut. Bila je precej razburjena in je imenovala Ano Kajca in Marijo Plut dve nemarni krivoprisežnici, ki bi se radi končno polakomnili dedščine, pa se je ne bojo, če prav sodnija z njima drži, ker le nju poslušaj, dočim nje, Jere Plut, sploh še ni nič povabilo, dasi je prava nečakinja Urše Plut in so ona, njen brat Anton in polubrat Miha, ki mu pa ni treba nič dati, ker vsak krajcar koj zapije, edini sorodniki Urše Plut v domačem kraju. — O resničnosti njenih navedb se skoraj ni dalo dvomiti, ker jih je dokazovala z izpričalom županstva opremljenim z občinskim pečatom in z oguljenim, že prej drugod rabljenim kolekom za 30 vinarjev. — Ali je Urša Plut zapustila kaj potomcev, ni bilo znano. Potrdila pa je, da je res mrtva: dobili so glas o njeni smrti baš takrat, ko so ječmen želi, to je bilo tisto leto, ko so jim trije prešički proč prišli, svinjo so pa morali hitro zaklati, da jim ni tudi konca vzela. Ako je res neobhodno treba vedeti letnico smrti, poizvedela jo bo doma in jo prišla čez teden dni povedat.

Prišla je res, a o Urši Plut ni vedela drugega novega, nego da ji je bil njen mož pijanec. Potem pa je nujno

zahtevala, sklicujoč se na župansko izpričalo, da se ji izplača dedščino, in si ni dala nič dopovedati. Teptala je z nogo ob tla, kričala, tolkla z roko ob mizo in vratar jo je moral spremiti do duri.

Ženske so čudne! To vendar ne gre tako hitro! Najprvo je treba vendar dognati, ali, kdaj in kje je umrla Urša Plut. Ako morebiti ona vendar še živi, prejme seveda ona sama svojo dedščino proti kolekovani pobotnici in proti plačilu hranilnine. Če je pa res umrla, se bo njeno zapuščino obravnavalo pri sodišču njenega zadnjega bivališča, ki ga je šele dognati. Ako je pa kaj potomcev, bodo seveda ti dediči. Ako je pa umrla Urša Plut brez potomcev, potem so na vrsti Jera Plut in njena brata. Ampak to se mora najprvo dognati!

Iz dedščine 3 gl. 11 kr. bo treba seveda najprvo odškodovati ljudi, ki so imeli v tej stvari stroške in pota, in tudi kurator gotovo ni zavezan čisto zastoj skrbeti za osebo Urše Plut, upravljati njeno imovino in se o vsem ravnati po predpisih zakona. Nekaj mu gre za njegov trud in za njegovo odgovornost! — Ali ostanek se bo sigurno izročil upravičenki oziroma upravičencem. O tem ni prav nikakega dvoma!

Stvar je v najlepšem tiru in bo tudi dospela do zaželjenega cilja. Za to nam jamči ugledna zanesljivost in temeljitost naših sodišč. Le počakati je malo treba in javnost nas mora podpirati!

☞ Išče se torej Uršo Plut oziroma njene neznane dediče! ☞

P. n. slovenske liste pa prosimo, da ta oklic ponatisnejo!

Točno posnel po sodnih spisih

Franc Milčinski.

Književna poročila.

O civilnopravdnem redu in sodnem pravilniku (uredil dr. Volčič za IV. zvezek »Pravnikove« zbirke) piše v hrvatskem »Mjesečniku« br. 6 njega urednik vseučiliški profesor dr. Šilović naslednje:

Marno slovensko društvo »Pravnik« izdaje osim »Slovenskog Pravnika«, koji je našim čitaocima dobro poznat, jer o njem svake godine na ovome mjestu izvješćujemo, izdaje po uzoru »Manzove zbirke«, »zbirku austrijskih zakona u slovenskom jeziku«. Knjiga, o kojoj govorimo, jest četvrti svezak ove zbirke.

Kako se iz samoga naslova knjige razabire, obuhvaća djelo: Uvodni zakon k sodnemu pravilniku. Sodni pravilnik. Podsodnost vojaških oseb. — Zborna sodišča javnoga prava. (Državno sodišče. Upravno sodišče). — Konzularna sodišča. — Uvodni zakon k civilnemu pravdnemu redu. — Civilni pravdni red. — Postopanje v spornih zakonskih stvarih. — Sklepi proti katerim ni dopuščen a) samostojen (posebe), b) sploh nikak' rekurz. — Odvetniška tarifa. — Določila o sodnem jeziku. — Sodne pristojbine v post. po civilnopravdnem zakonu. — Kazalo. — Zaznamek v tem zvezku priobčenih zakonov, ukazov in razpisov.

U tekstu knjige su ispod svakoga paragrafa zakona manjim slogom štampani stranom u celosti, stranom u izcprivom izvadku svi propisi, koji se na taj paragraf odnose. Pri tom je napose svagdje, gdje bijaše od potrebe, uzet nuždan obzir na Dalmaciju, jer su u knjizi otisnuti i propisi, koji se tiču samo Dalmacije, i to ovi samo u hrvatskom jeziku.

Tako dodatak k § 1. sudskog pravilnika obuhvaća 56 tiskanih strana. Još mi valja napose iztaknuti, da su u zbornik uvrštene i sve jezične naredbe za sudove u okolišima prizivnih sudova gradačkoga, primorskoga i dalmatinskoga. Pod crtom u opazkama saobčena je izcprivo judikatura vrhovnog sudišta u Beču.

Osim toga, što su posebni propisi, koji vriede samo za Dalmaciju, uvršteni samo u hrvatskom jeziku, uzet je obzir na nas Hrvate jošte i time, što su u obširnom stvarnom kazalu navedeni i izrazi hrvatskoga uredovnoga prievoda gornjih zakona, u koliko se bitno razlikuju od slovenskih. Tako je pružena mogućnost i hrvatskim pravniciima iz Dalmacije i Istre, da ovu knjigu rabiti mogu upravo ako kao i Slovonci.

Urednik zbirke držao se je slovenskog uredovnog prevoda zakona, te se je od njega udaljio samo ondje, gdje mu se je činilo, da ne odgovara smislu izvornika. To je bilo na vrlo malo mjesta, jer veli sam urednik, da je taj prevod u obće točan i malo ne bez stvarnih pogrešaka. Starije uredovne prevode u dodatcima izpravljao je što se stručnih izraza tiče samo ondje, gdje imade u njima rabljeni izraz po današnjoj terminologiji drugo značenje. Inače je pridržao uobičajenu terminologiju, misleći, da time ne škodi stvari, ter da je pridržanje prijašnjih izraza značajno za razvoj slovenskog jezika uprav tako, kako je to u svim drugim jezicima.

I meni se čini, da ne valja na lahku ruku mienjati jurističku terminologiju i s razloga toga, što se tom promjenom unosi nesigurnost u samo tumačenje zakona, jer ne valja smetnuti s uma, da ne će sudac svaki put, kada ima da uporavi zakon, ići prisposodbljati originalni tekst sa prievodom. Kad se rabi izraz prvobitnog uredovnog prievoda, zna svatko, tko se time bavi, kakav pojam ta već u sebi sadržaje; zamieni li se ta rieč pako sa drugim, radja se vrlo lahko dvojba o tom, što ta nova rieč znači.

Kod propisa, od kojih nema uredovnog prevoda na slovenski jezik, te koje je usljed toga urednik sam preveo, nije bio u tom pravcu vezan, te ih je pretočio na slovenski jezik prema današnjem njegovom napredku.

Tisak i oprema knjige liepi su i ukusni, a kako su u njoj sadržani svi propisi, koji se na ovaj predmet odnose, dobro će doći ne samo svim slovenskim nego i hrvatskim pravnikom Dalmacije i Istre, a i nepravnikom, koji sa sudovi posla imadu.

Završujući iztičem, da ova knjiga služi na čast i njenom uredniku dru. Eduardu Volčiću i izdavaču »Pravniku«, te ju čitaocima »Mjesečnika« najtoplije preporučam.«

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. junija 1907.

— (Kronika društva »Pravnika«.) Odbor je v svoji seji dne 8. t. m. sklenil, da društvo letos priredi izlet in sicer na Bohinjsko jezero dne 14. julija. Izpolnil je s tem željo, ki se je izrekla na zadnji glavni skupščini. Podrobni program se pravočasno razglasi po časopisih.

— (Odlikovanje.) Cesar je višjesodnemu svétniku pri dež. sodišču v Ljubljani drju. Andreju Ferjančiču povodom zaprošenega stalnega upokojenja podelil takse prosto naslov dvornega svétnika. Na mnoga leta!

— (Osebne vesti.) Imenovani so za deželnosodne svétnike: tit. dež. sod. svétnik I. Clarici v Trstu za dež. sodišče v Trstu, sod. tajnik dr. A. Signori v Rovinju za Rovinj, sod. tajnik E. Strausgitl v Rovinju za Rovinj, sodni tajnik Viktor vit. Frölich pl. Fröhlichsthal v Gorici in okr. sodnik J. Cehet v Ajdovščini za Gorico; okr. sodnik I. Guzelj v Voloski na svojem mestu.

— (Dr. Emil Steinbach,) prvi predsednik našega vrhovnega sodišča, je umrl dne 26. pr. m. v Purkersdorfu, 61 let star. Rojen Dunajčan, je dovršivši pravniške študije bil nekaj časa odvetniški koncipijent, potem pa l. 1874. od Glaserja poklican v justično ministrstvo, kjer je odlično sodeloval pri zakonodavni akciji, vzlasti pri izpodbojnem zakonu, pri zakonu proti oderuštvi, pri prvi obrtni noveli i. t. d. V l. 1891. je bil sekcijski šef v justičnem ministrstvu, nenadoma imenovan za finančnega ministra. Tudi

v finančnem resortu je njegovo ime spojeno z največimi deli, tako z regulacijo valute in z reformo osebnih davkov. Ali tudi Taaffejeva volilna reforma je bila Steinbachovo delo. Zaradi nje je moral odstopiti koncem l. 1893. ves kabinet. Potem je bil Steinbach imenovan za senatnega predsednika, l. 1899. za drugega, a l. 1904. za prvega predsednika vrhovnemu sodišču. Pokojnik je bil mož odličnih lastnosti, tako glede razuma, kakor tudi glede značaja. Šteli so ga med najbistroumnejše in najboljše juriste, ki jih je Avstrija rodila v novi dobi. Steinbachova literarna in zakonodavna dela se odlikujejo po modernem duhu in so stremila za aktualnimi socialnimi smotri. — Do pokojnika kakor predsednika vrhovnega sodišča so se Slovenci po svojih poslancih, vzlasti pa po odvetniških deputacijah nekajkrat obrnili, da bi se končno začelo izvrševati specialni zakon za vrhovno sodišče in tako izdajati slovenske odločbe v slovenskih ali slovenskoneških pravnih stvareh. Steinbach je priznaval, kako velika krivica se godi slovenskemu jeziku bodisi pri vrhovnem sodišču, kakor tudi pri viš. dež. sodišču v Gradcu, in odkrito, naravnost trpkim srcem, je razlagal, kako politika sega celó v to, po jasnih zakonih zaukazano zadevo in kakó celo predsedniku vrhovnega sodišča branijo izvesti zakonite sodne predpise. Tolažil nas je, naj počakamo še par mesecev, češ, saj se morajo premeniti razmere! Mož tega ni dočakal . . .

— (Poročila iz graškega »Juristenvereina«. Dne 15. marca je predaval privatni docent za forenzično medicino v Gradcu dr. Pfeifer o medsebojnem razmerju jurisprudence in naravoslovnih ved. Juristi so hodili od nekaj pri filozofih v šolo; dogmatična filozofija pa stagnira; tako kakor je naravoslovje oplodilo mnogotero drugo panogo vede s tem, da jo je postavilo na podlago eksaktnega naravoslovnega preiskovanja, tako mora biti tudi z jurisprudence. Početki novega naziranja so še tu; moderna kriminalistična šola že sedaj ne gleda na kaznivo dejanje samo, ampak tudi na individualno geneso dejanja. Juristi, zdravniki in naravoslovci morajo hoditi roko v roki; zato naj bi se poskrbelo za naravoslovni pouk jurista na univerzi. Govornik predlaga za vsako leto na vseučilišču poleg jurističnih predmetov še po dveurni obligatni koleg, in sicer prvo leto: o glavnih pojmih bijologije, drugo: anatomije, tretje: patologije, v zadnjem letu pa naj se predava forenzično medicino.

Dne 3. maja je prišel dunajski profesor dr. Sperl predavat o reformi juridičnih študij. Reforma pomeni moderniziranje, tega pa se ne doseže s spremembo reda za izpite, ampak reda, kako naj se študira. Izpiti sedaj kažejo, kaj se je kandidat učil, v bodoče naj pokažejo, kaj zna. Sedaj se juristi ne zanimajo za »viva vox magistri«, ker vedó, da se lahko vso stvarino veliko preje nauče, ako za-se po knjigah študirajo, ali pa ako si najamejo inštruktorja = »einpaukerja«. Te razmere morajo nehati. Ne rabimo ne določenih kolegijev, ne potrdila semestrov; le eno je potrebno, juriste pripraviti k uvidevanju, da se samostojnega mišljenja ne morejo naučiti, ako se par knjig na pamet nauče. Vseučilišče ni strokovna šola; zato se kolegiji ne smejo specializirati tako zelo, kakor so to predlagala resortna mi-

nistrstva; poedina ministrstva so zahtevala po 10 30 špecijalnih strokovnih kolegijev. Da se pa mlademu juristu pravoslovne študije priljubijo, treba ga takoj s početka uvesti v moderno naziranje. Proč s pravnozgodovinsko podlago! Takoj veljavno državljansko pravo; moderni pravni pojmi, ne pa deposedirani, razbistre pravni čut. Takoj naj se tudi prične z narodnogospodarskimi kolegiji in s pravno enciklopedijo. Šele potem naj pride na vrsto tudi rimsko pravo, kanonsko pa sploh ne bodi obligatno. Sploh naj se vsaki prisilni red preneha; jurist si prosto izbiraj vrsto, po kateri posluša pač vsaj enega, vendar katerega hoče sam. Na ta način bi se še kakor dijak lahko odločil za predavanje, katero bo kakor praktičen jurist najbolj rabiti mogel. Čisto špecijalni kolegiji pa ne spadajo na vseučilišče, ampak na posebne višje strokovne šole, kakršne obstojajo na pr. še na Francoskem.

Teden za tem predavanjem je govoril romanist, graški profesor dr. W e n g e r. Četudi je izjavil, da je njegovo predavanje nastalo brez ozira na Sperlova izvajanja, bila je vendar do mala filipika zoper Sperla in, to se mora priznati, sijajna. Govoril je o temi »pravnozgodovinske študije — prispevek reformi juridičnih študij«. Ako bi se najprej predavalo avstrijsko državljansko pravo, potem šele rimsko, bi bilo to tako, kakor da bi se hotel kdo preje francosko ali laško učiti, da bi potem bolje latinsko razumeval. Zgodovinske študije o rimskem pravu niso okorele, povsod najde moderni romanist stika rimskih inštitucij z modernimi in ako razume svojo nalogo, ne pozabi povsod primerjati zgodovinske odnošaje z modernimi in jurist začetnik bode imel dvojno korist: zvedel bode staro pravo, in genezo novega. Govornik je pokazal na pre mnogih slučajih, kako naj se predava, da bode jurista začetnika zanimalo, in končal: Moderniziranje predavanj naj se izvede, učni red pa obdrži; le to bi se dalo prav lahko izvesti, da bi se predmeti prvega bijenija skrčili na 3 semestre. Izpustili bi se lahko nekateri kolegiji iz rimskega prava, takisto tudi mnogoteri deli kanonskega.

Še tretji zastopnik vseučilišča se je oglasil k ravno temu predmetu o reformi jurističnih študij in izpitov in sicer graški profesor H a n a u s e k dne 14. junija t. l. Sperlove nazore je odklonil docela, Wengerjeve hvalil, sam pa predlagal naposled to-le: Kanonskega prava se nikakor ne sme odpraviti kakor obligatni predmet. Slušateljem prava naj se dovoli poslušati že v prvih treh semestrih poleg pravnohistoričnih predmetov tudi moderne, osobito še narodnogospodarske. Tudi predlog profesorja Lenza, da naj poslušajo juristi obvezno psihiatrične kurze, je zelo priporočati. Glede izpitov naj ostane vse tako, kakor je sedaj, ker je tako dobro; le toliko naj se nagradi pridnost tistih, ki napravijo pravnohistorični izpit že po 3 semestrih, da se jim dovoli rigorozirati v zadnjih 4 tednih osmega semestra. Doktorat naj se pridobiva, kakor doslej. Toli hvalisane disertacije po nemškem vzoru so v resnici prav dvomljive vrednosti, ker se odobruje tudi take disertacije, katere po vrednosti niti naših čisto navadnih seminarških del ne

dosegajo. Delitev strogih izpitov v tri dele pa ima prednost pred enotnim nemškim rigorosom, pri katerem je resničen uspeh vsled preširokega kroga disciplin prav negotov. Glede obiska jurističnih kolegijev priporoča predavatelj slušateljski »*numerus clausus*«. Na Dunaju je bilo letos čez zimo nad 3000 juristov vpisanih. Ako bi hoteli res vsi slušatelji obiskovati predavanja, onda bi prišlo takoj do sistiranja predavanj, ker bi fizično niti profesorji niti dijaki teh razmer ne prenašali. Kvečjemu 200 do 250 dijakov bi se smelo pri enem profesorju v enem predmetu vpisati; potem bi se sklenil med učenci in učiteljem nekak kontakt. Posledica tega bi bila — več stolic, kar bi stvari le koristilo. Da pa pravnohistorični profesorji ne bi okoreli v svoji doktrini — kar se jim ponajveč očita —, posnema naj se Nemce, ki dajejo pravnim historikom tudi »*veniam legendi*« za moderne discipline.

Dr. M. D.

— (Razpis justičnega ministrstva od 17. februarja 1852 št. 17431 — neveljaven?) G. notar Baš pravi v »Slovenskem Pravniku« 1907 št. 5, da ne more biti veljaven, ker imajo ministrske naredbe iz absolutistične dobe veljavnost zakonov le tedaj, ako so bile razglašene v državnem zakoniku po patentu od 4. marca 1849 št. 53 drž. zak. Ugovarjam s Friedländerjem (na desetem avstrijskem odvetniškem shodu): V predkonstitucionalni dobi so bili ministri po kabinetnem pismu od 20. avgusta 1851 glede izvrševanja svoje oblasti, izdajati po zmislu §-a 88 ces. pat. od 4. marca 1849 naredbe, odgovorni le cesarju. Možen je tedaj le v tem oziru dvom, ali je bil navedeni razpis, ki v državnem zakoniku ne stoji, pravilno razglašen. Ker pa mora državni zakonik po §-u 2 c tedaj veljavnega patenta od 4. marca 1849 priobčevati le tiste izvršilne naredbe, ki imajo **splošno** veljavno moč, onda je bilo moči smatrati publikacijo teh edino le notarje zadevajočih naredeb notarskim zbornicam in sodiščem za zadostno. Taka publikacija pa je v navedenem in naslednjih enakih razpisih na višja deželna sodišča (Dunaj, Praga, Celovec) zaukazana. — Za veljavnost razpisa just. ministrstva od 12. februarja 1852 št. 17431 se izrekajo: Skedl, das oesterr. Zivilprozessrecht I, str. 229; Neumann, Zivilprozessordnung str. 193; Friedländer, oesterr. Gerichts-Zeitung 1896 str. 144, 225. Pa tudi sodišča, ki morajo veljavnost naredeb preskušati, so bila doslej vedno za veljavnost. Primeri judikat št. 83, ki govori: »... nun ist dieses Vertretungsrecht (sc. notarjev) gesetzlich dadurch beschränkt, dass die Notare eine solche Vertretung nicht zu einem Erwerbsgeschäft machen«. Tudi c. kr. višje deželno sodišče v Gradcu je v rzsodilu, ki je omenjeno v »Slov. Pravniku« 1907, str. 99, vprašljivemu razpisu v »razlogih« veljavnost priznalo.

Dr. M. Dolenc.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26.

Nove pravoslovne knjige v slovenskem jeziku:

IV. zvezek „Pravnikove“ zbirke avstrijskih zakonov:

Civilnopravdni red in sodni pravilnik

z dne 1. avgusta 1895, z uvodnima zakonoma, z drugimi zakoni, ukazi in razpisi civilnopravnega obsega ter odločbami najvišjega sodišča, z dodatki i. t. d. — Uredil in obširno stvarno kazalo po strokovnih izrazih v slovenskem in hrvaškem jeziku dodal **dr. E. Volčič**, c. kr. sodni svetnik v Rudolfovem.

Obseg XII+909 str., cena vez. knjigi 8 K, po pošti 55 h več.

Odvetniška tarifa,

določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pri sodiščih, sodne pristojbine — s stvarnim kazalom.

Uredil **dr. E. Volčič**.

Obseg 75 str. (20 str. tabel); cena 1 K 80 h.

Obe knjigi se naročati pri drju. Ed. Volčiču ali pri knjigotržcih.

Društvo „Pravnik“ je izdalo tudi še:

Kazenski zakon (I. zvezek zbirke), uredil dr. Jakob Kavčič. Cena

vezani knjigi 6 K.

Kazenskopravdni red (II. zv. zbirke). Uredil dr. Jak.

Kavčič. Cena vez. knjigi 5 K 60 h.

Izvršilni red (III. zv. zbirke). Uredil dr. Kavčič. Cena vez. knjigi 7 K.

Te tri knjige se dobivajo pri L. Schwentnerju v Ljubljani.